

Kunnskapsdepartementet
Postboks 8119 Dep
0032 Oslo

Deres ref: 200800545

Vår ref: 2008/144

30.04.2008

Arkivnr: 008

Løpenr: 2923/2008

HØRINGSUTTALELSE FRA HAVFORSKNINGSINSTITUTTET OM INNSTILLINGEN FRA STJERNØ-UTVALGET NOU 2008: 3 "SETT UNDER ETT" – NY STRUKTUR I HØYERE UTDANNING

Havforskningsinstituttet vurderer utredningen generelt som omfattende og verdifull på mange områder. Imidlertid finner vi svært lite om instituttsektorens betydning for høyere utdanning, ettersom utredningen hovedsakelig vurderer universiteter og høyskoler. Utredningen sier også relativt lite om eventuelle prioriteringer knyttet til nasjonale (og internasjonale) satsingsområder (kap. 12 og 13), til tross for at utfordringene knyttet til bl.a. miljø og klima og manglende realfaglig kompetanse nevnes flere steder. I tillegg er betydningen av Forskningsrådet og EU som finansieringskilder lite vurdert.

Norge har ansvar for meget store havområder og er verdens nest største eksportør av fisk og fiskeprodukter. Dette er også vår største eksportvare basert på fornybare ressurser, og totalt sett kun overgått av vår enorme olje- og gasseksport som også er havbasert. Spørsmålet blir da om dette (sammen med andre nasjonale satsingsområder) bør gjenspeiles i politikkutformingen for høyere utdanning. Er vi villige til å prioritere noen områder fremfor å la rekruttering utvikles løst i forhold til løpende "tilbud og etterspørsel"? Er vi villig til å ha et langsiktig perspektiv på hvilken utdanning som vil være av spesiell viktighet nasjonalt og for Norge som del av det internasjonale samfunn?

Innen forskning knyttet til havmiljø, marine ressurser og klima er Norge internasjonalt blant de ledende, men langt fra gode nok. Det er god grunn til å tro at verdens økende befolkning i større grad vil kreve økt utnyttelse av havets ressurser, og med vår gode kompetanse på dette området har Norge et spesielt ansvar for å sikre at dette blir gjort på en forsvarlig og bærekraftig måte. I tillegg er det vist at marint fett er av vesentlig betydning for menneskers helse og utvikling.

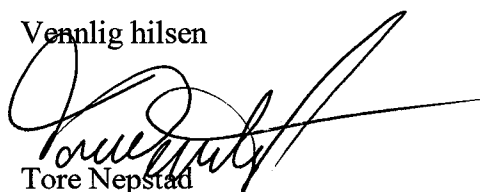
Havforskningsinstituttet mener derfor at vi må finne metoder for at ungdommen i større grad velger realfaglige studieretninger. Konkret er vi sterkt bekymret for manglende kandidater innen kvantitativ fiskeribiologi. Det er også et økende behov knyttet til molekylærbiologi, og generelt knyttet til kvantitativ marin økologi, der dynamikken (i tillegg til interne økologiske prosesser) i stor grad er drevet av klima og fiske, samt i noen områder av forurensning, gjødsling, habitatforstyrrelser eller introduserte arter. I hvor stor grad sykdommer er en viktig regulerende faktor i økosystemene, vet vi lite om.

Når vi her nevner kvantitativ økologi, er vi inne på at deler av den tverrfaglige forskningen i større grad bør koordineres/integreres slik at det utvikles helhetlig metodikk (basert på observasjoner (inkludert ny teknologi), laboratorieforsøk og matematiske modeller) for å forstå og kvantifisere dynamikken i økosystemene. Samtidig trenger vi spisskompetanse som utvikles i mindre grupper innen ulike disipliner.

I lærebøkene for ungdomsskolen og den videregående skole står det lite eller intet om marine økosystemer. Dette bør endres slik at flere motiveres til realfaglige studier, gjerne med fokus på det marine. I Finland har NOKIA-suksessen vært en drivkraft for realfaglige studier. Tilsvarende trenger vi noen store "fyrtårnprosjekter" i Norge (i tillegg til olje/gass) som kan lede ungdommen til fornuftige (både for individ og samfunn) veivalg. Slike forsknings-, utviklings- og utdanningsprosjekter må sikres langsiktig og solid finansiering som også tiltrekker internasjonal toppeskupertise. I noen tilfeller kan det tenkes at slike prosjekter bør styres tilnærmet industriutviklingsprosjekter for å sikre optimal måloppnåelse, samtidig som vi opprettholder den mer frie spissforskningen.

Vi har valgt ikke å vurdere detaljer omkring vektlegging mellom større eller mindre enheter knyttet til universitet versus høyskoler versus forskerskoler. Det marine forsknings- og forvaltningsmiljø er avhengig av tilgang på rekrutter med høy kompetanse innen ulike områder av det realfaglige spekter, inkludert ingeniører. Vi heller derfor til en organisering av høyere utdanning som favoriserer faglig kvalitet fremfor geografisk spredning. I så henseende mener vi hovedkonklusjonen i Stjernø-utvalgets innstilling er fremtidsrettet.

Vennlig hilsen

Tore Nepstad
Administrerende direktør

Einar Svendsen
Forskningsdirektør